

Фінанси та грошово-кредитні відносини в національній економіці та підприємництві

критические факторы которые являются неотъемлемыми факторами при определении рисков, связанных неплатежеспособностью заемщика.

Ключевые слова: кредитоспособность, заемщик, коммерческий банк, кредит, денежный поток, деловой риск.

Gavrish O., Vanin A.

CREDIT RATING OF THE BORROWER IN TODAY'S ECONOMY

The article considers the main economic approaches to lending by commercial banks in the transition to a market economy. Particular attention was paid to the creditworthiness of borrowers and loans on a long term basis. The critical factors which are integral factors in determining the risks of insolvency of the borrower.

Keywords: borrower creditworthiness, commercial bank, credit, cash flow, business risk.

Тульчинська С.О.

доцент, к.е.н. ФММ, НТУУ «КПІ»

Свистун І.І.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

ФІНАНСУВАННЯ НАУКИ В УКРАЇНІ

В статті проводиться аналіз фінансового забезпечення науки України; здійснюється порівняння обсягів фінансування науки в Україні та розвинутих країнах Європи та США; простежуються можливості введення додаткового фінансування науково-дослідних закладів, на основі практичного досвіду європейських країн. Розглянуто основні напрямки фінансових потоків, їх ефективність та пріоритетність.

В статті коментуються закони України щодо фінансування закладів науки і наведені реальні цифри фінансових надходжень, їх порівняння з запланованими; сформульовано можливі загрози подальшого зменшення інвестування в науку України.

Дослідження доводить, що на сьогоднішній день, фінансування науки в Україні здійснюється не на належному рівні та не в повному обсязі. Наведено аргументи для пошуку ефективного вирішення даної проблеми.

Ключові слова: наука, фінансування, бюджет, джерела фінансування, фінансові потоки, конкурентоспроможність.

Вступ. Як показує світовий досвід, соціально-економічний розвиток країни прямопропорційно залежить від частки ВВП, що витрачається на

наукові дослідження. Зростання цієї частки змінює функціональну роль науки в житті країни.

Розвиток науки і техніки є визначальним фактором прогресу самого суспільства, підвищення добробуту його членів, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, цілеспрямованої політики у забезпеченні використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

На сьогодні, економіка розвинутих країн є інноваційною, що суттєво впливає як на рівень конкурентоздатності країн, так і на рівень життя їх населення. Тому збільшення фінансових потоків на наукові дослідження та інновації дасть можливість значно поліпшити продуктивність виробництва та конкурентоспроможність України.

Постановка задачі. Метою статті є оцінка фінансової підтримки науки в Україні з боку держави; прослідковування розмірів фінансування наукових інститутів; виявлення необхідних умов інноваційного розвитку країни; обґрунтування альтернативних джерел фінансування науки в Україні, спираючись на зарубіжний досвід.

Результат дослідження. У Конституції України зазначено, що держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством (ст. 54). Отже, держава має приділяти велику увагу фінансуванню наукової та науково-технічної діяльності, що включає фінансування фундаментальних досліджень та видатків на розробку перспективних технологій і пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу.

Відповідно до законодавства бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом базового та програмно-цільового фінансування. Базове фінансування надається для забезпечення: фундаментальних наукових досліджень; найважливіших для держави напрямів досліджень, у тому числі в інтересах національної безпеки та оборони; розвитку інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності; збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання; підготовки наукових кадрів [3].

Наука виступає головною умовою розвитку науково-технічного прогресу, засобом зростання ефективності суспільного виробництва і забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції.

В Україні діє широка мережа наукових установ з її координуючим центром – Національною академією наук України. Всі науково-дослідні організації загальнонаукового профілю перебувають у віданні Національної академії наук України і здійснюють розробку теоретичних проблем, що мають загальнодержавне значення. Вони включають науково-дослідні,

конструкторські, проектно-конструкторські та технологічні організації, підпорядковані різним міністерствам і відомствам, що здійснюють розробку проблем прикладного характеру. За рахунок бюджетних коштів в Україні фінансується майже третина наукових і науково-технічних робіт. Це в основному такі наукові заходи:

- фундаментальні дослідження і розробки, в тому числі оборонного характеру;
- розробки, що відображають пріоритетний напрямок розвитку науки і техніки;
- прикладні науково-технічні розробки загальнодержавного значення;
- науково-технічні розробки, що реалізуються за співробітництвом на основі міждержавних угод.

Оскільки бюджетні кошти, що спрямовуються на розвиток науки, є досить обмеженими, то держава застосовує фінансово-кредитні важелі стимулювання для суб'єктів науково-технічної діяльності. Це, зокрема, створення інноваційних фондів, сприяння організації і комерційній діяльності комерційних банків, заснованих на різних формах власності, а також здійснення пільгового оподаткування і кредитування, запровадження прискореної амортизації основних засобів суб'єктів господарювання, що здійснюють роботи з пріоритетних напрямків науково-технічного прогресу. Обсяг витрат для кожного наукового закладу визначається планами науково-дослідних робіт і відображається у кошторисі за категоріями видатків згідно з економічною класифікацією.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» чітко визначають відсоток ВВП на науку, що складає 1,7%. На сьогодні фінансування здійснюється не повністю, воно коливається в межах 1 та 1,36%. За деякими джерелами, в 2010 році фінансовий потік на розвиток науки почав скорочуватися і становив 0,43% ВВП [4]. Це найменша частка державного бюджету за останнє десятиріччя і найнижчий показник серед усіх європейських держав. Скорочення видатків на науку неодмінно потягне за собою згортання наукових розробок у сфері інноваційних технологій. Це автоматично призведе до відтоку молодих науковців закордон, а українська економіка і надалі залишатиметься «сировинною».

Достатні обсяги валових внутрішніх витрат на НДДКР виступають необхідною умовою ефективного фінансування національних інноваційних систем, адже збільшення фінансування наукової діяльності є внутрішнім фактором економічного зростання. В той час, як недофінансування української науки в недалекому майбутньому матиме згубні наслідки як для країни в цілому.

В Україні за останні 20 років склалася така ситуація, що підприємства в основному розвивалися, не інвестуючи в науково-технічні розробки. Більшість великих підприємств зосереджені в металургії, тобто в такій галузі, де можна було заробляти, не вкладаючи кошти в сучасні технології [2].

Європа та США давно оголосили курс на розбудову науки та інноватики. Європейці в Лісабонській стратегії зазначили виділення щорічно на науку не менше 3% ВВП. В США науково-технічна галузь щорічно фінансується не менше як 4% ВВП [1]. Світовий досвід підтверджує, що при зменшенні фінансування науки нижче 0,4% ВВП, - наука в країні виконує лише соціокультурну функцію; перейшовши цей рубіж вона набуває спроможності давати певні наукові результати і виконувати пізнавальну функцію в суспільстві; і лише при перевищенні цього показника 0,9% ВВП включається економічна функція науки [5].

Проте достатній рівень загальних асигнувань на науку – не єдина умова поступального інноваційного розвитку економіки країни. Використання наукового потенціалу як чинника економічного зростання можливе лише за умови, якщо в його структурі збалансовано взаємодіють всі складові: фундаментальна наука, прикладні дослідження та розробки. Для успішного розвитку країни величезне значення має рівень фінансування фундаментальних досліджень, котрий визначається як частка витрат на фундаментальні дослідження у % від ВВП. Цей показник визначає динаміку інноваційних процесів у країні, їх відповідність світовим тенденціям розвитку науки і технологій. Фундаментальна наука у всьому світі розвивається в основному на кошти державного бюджету і уряди розвинених країн бачать у цьому свій внесок у майбутнє інноваційне зростання країни.

Фінансування наукової діяльності здійснювалося в країнах світу з різних джерел. В одних країнах історично переважало державне фінансування (зокрема, країни ЄС), в інших, таких як США, Південна Корея, більшою мірою було представлено фінансування за рахунок коштів приватних осіб та підприємств. Водночас, в останнє 10-ліття ХХ сторіччя тенденція диверсифікації джерел фінансування освіти набула поширення в усіх країнах.

Для покращення фінансового забезпечення сфери науки в Україні потрібен системний комплекс заходів, однак застосувавши концептуальний можна виділили ті з них, які є найбільш актуальними та вагомими у сучасних економічних умовах:

- створення ефективної системи розподілу публічних ресурсів;
- забезпечення сприятливої системи фінансового регулювання НДДКР;
- створення у країні системи перерозподілу фінансово-кредитних ризиків НДДКР;
- налагодження співпраці із закордонними суб'єктами НДДКР.

Висновок. Сучасний стан фінансування освіти і науки в Україні є досить невтішним. Неефективним є розподіл коштів у бюджеті та не відбуваються бажані зміни у використанні нових джерел фінансування даної галузі.

Отже, якщо держава не змінить свого ставлення до фінансового забезпечення наукових досліджень та інновацій Україна буде продовжувати втрачати конкурентні позиції економіки. Продемонстровано, що значне відставання щодо існуючого рівня та погіршення динаміки фінансового

забезпечення наукової діяльності в Україні порівняно із низкою країн світу і вимагає проведення виважених змін у підходах щодо залучення альтернативних джерел фінансування для становлення інноваційного шляху розвитку української економіки.

Перелік посилань

1. Денисюк В. А. Напрями розвитку венчурного фінансування в країнах ЄС та актуальність їх використання в Україні: Інноваційно-інвестиційна діяльність / В. А. Денисюк // Проблеми науки. – 2009. – № 11 – С. 9–20.
2. Зінь Е. Зруйнуємо, якщо не змінимо підходи: Вища школа та її фінансування / Е. Зінь // Освіта. – 2010. – 21 лютого.
3. Тропіна В. Бюджетне забезпечення соціальної функції в Україні / В. Тропіна // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 15–31.
4. Тульчинська С.О. Проблеми фінансування науково-технологічного потенціалу та інноваційних процесів в Україні / С.О. Тульчинська // Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины: сб. науч. тр. / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти; Редкол.: Землянкин А.И. (отв. ред.) и др. – Донецк, 2006. – Т. 2. – С. 106-121.
5. Ящишина І. В. Фінансування науки як ключова проблема інноваційного розвитку країни / І. В. Ящишина // Економічний простір. – 2010. – № 38

Тульчинская С.А.
доцент, к.э.н. ФММ, НТУУ «КПИ»
Свистун И.И.
студентка ФММ, НТУУ «КПИ»

ФИНАНСИРОВАНИЕ НАУКИ В УКРАИНЕ

В статье проводится анализ финансового обеспечения науки Украины, осуществляется сравнение объемов финансирования науки в Украине и развитых странах Европы и США; прослеживаются возможности введения дополнительного финансирования научно-исследовательских учреждений, на основе практического опыта европейских стран. Рассмотрены основные направления финансовых потоков, их эффективность и приоритетность.

В статье комментируются законы Украины относительно финансирования учреждений науки и приведены реальные цифры финансовых поступлений, их сравнение с запланированными; сформулированы возможные угрозы дальнейшего уменьшения инвестирования в науку Украины.

Исследование доказывает, что на сегодняшний день, финансирование науки в Украине осуществляется не на должном уровне и не в полном объеме. Приведены аргументы для поиска эффективного решения данной проблемы.

Ключевые слова: наука, финансирование, бюджет, источники финансирования, финансовые потоки, конкурентоспособность.

Tulchinskaja S.

assistant professor, candidate of economic sciences FMM NTUU «KPI»

Svystun I.

student of FMM NTUU «KPI»

FINANCING OF SCIENCES IN UKRAINE

In the article the analysis of financial maintenance of a science of Ukraine is carried out, comparison of volumes of financing of a science in Ukraine both the developed countries of Europe and the USA is carried out; possibilities of introduction of additional financing of research establishments, on the basis of practical experience of the European countries are traced. The basic directions of financial streams, their efficiency and priority are considered.

In the article laws of Ukraine concerning financing of establishments of a science are made comments and real figures of financial receipts, their comparison with the planned are resulted; possible threats of the further reduction of investment in a science of Ukraine are formulated.

Research proves that for today, science financing in Ukraine is not fully carried out and not up to the mark. Arguments for search of the effective decision of the given problem are resulted.

Keywords: science, financing, the budget, financing sources, financial streams, competitiveness.

Тюленєва Ю.В.

к.е.н., ст. викладач ФММ НТУУ «КПІ»

Тарасенко М.В.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена дослідженню поняття фінансового результату діяльності підприємства та показників, які його визначають. Особливий акцент було зроблено на визначенні поняття прибутку, який є основою будь-якого фінансового результату.

Ключові слова: фінансовий результат, дохід, витрати, балансовий прибуток, збиток.

Вступ. За сучасних умов ринкової економіки, на рівні окремого підприємства важливим стає визначення фінансових результатів господарської діяльності задля подальшої її оцінки. Ті підприємства, що найбільш ефективно проводять аналіз виробничо-господарської діяльності, у довгостроковому періоді мають конкурентні переваги поряд з іншими